

Nr 79.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående åtgärder till sockerbetsodlingens uppehållande; given Stockholms slott den 1 februari 1935.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 1 februari 1935.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden SCHLYTER, WIGFORSS, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, anför:

Till sockerbetsodlingens stödjande hava statsmakterna under de fem senaste åren, vid sidan av gällande tullskydd, vidtagit särskilda åtgärder. Åren 1930 och 1931 hade dessa åtgärder formen av direkt subvention sålunda, att från för ändamålet å riksstaten uppförda extra förslagsanslag utbetalades tillägg till det betpris, som utgick enligt ett mellan sockerfabriksaktiebolagen och betodlarna för femårsperioden 1927—1931 ingånget betodlingskontrakt. Från och med 1932 har emellertid en annan form för stödåtgärder tillämpats (1932: prop. nr 76, bevilln.-utsk. betänkande nr 10, R. skr. nr 46; 1933: prop. nr 75, bevilln.-utsk. betänkande nr 6, R. skr. nr 53; 1934: prop. nr 78, bevilln.-utsk. betänkande nr 4, R. skr. nr 46). Den nya

ordningen innebär i huvudsak, att sockerfabriksaktiebolagen — svenska sockerfabriksaktiebolaget och mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag — tillförsäkrats ensamrätt till införsel av socker mot det att bolagen enligt närmare bestämmelser i kontrakt mellan bolagen och staten förbundit sig att vid inköp av betor och försäljning av socker tillämpa vissa angivna priser och bestämmelser.

Av statsmakterna 1934 beslutade åtgärder till sockerbetsodlingens stödjande.

Genom förordningen den 23 februari 1934 (nr 21) har förordningen den 22 februari 1932 (nr 30) angående reglering av införseln av socker, vilken förordning trädde i kraft den 23 februari 1932 och enligt förordning nr 50/1933 skulle gälla till och med den 28 februari 1934, givits förlängd giltighet för tiden till och med den 28 februari 1935. Enligt förordningen nr 30/1932 får socker (tulltaxenummer 119 och 120) icke till riket införas av annan än staten eller den, åt vilken Kungl. Maj:t överlåter sådan rätt. Detta stadgande har dock ej avseende å transitering, uppläggning å tullager och under visst villkor provianteringsfrilager, egentlig gränstrafik samt viss tullfri införsel. Den, åt vilken Kungl. Maj:t överlåter införselrätt, äger att lämna annan tillstånd till införsel av vara, som avses i förordningen. Vara, som på grund av bestämmelserna i förordningen icke får införas, må, därest densamma icke är att enligt lagen om straff för olovlig varuinförsel anse såsom olovligen införd, åter utföras under de villkor och i den ordning, som tullstadgan föreskriver.

Med svenska sockerfabriksaktiebolaget har ingåtts följande kontrakt, vilket undertecknats den 21 februari 1934:

»Mellan svenska staten å ena sidan samt å andra sidan svenska sockerfabriksaktiebolaget, i det följande benämnt bolaget, är följande överenskommelse träffad.

1 §.

Staten tillförsäkrar bolaget för nedan i 8 § omförmälda tid att annan än bolaget och mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag ej skall äga laglig rätt att till riket införa socker (tulltaxenummer 119 och 120).

Vad ovan sägs skall icke utgöra hinder för annan att företaga transitering, returfortullning eller uppläggning å tullager eller provianteringsfrilager av nyss omförmälda vara; dock får å provianteringsfrilager upplagd sådan vara endast efter av Kungl. Maj:t för varje särskilt fall meddelat tillstånd disponeras annorledes än till fartygs proviantering i föreskriven ordning.

Vad i första stycket sägs gäller ej heller i avseende å vara, som införas i egentlig gränstrafik eller under sådana förhållanden, att tullfrihet för varan åtnjutes enligt annan bestämmelse i 5 § tulltaxeförordningen än den under s) upptagna eller enligt 6 eller 8 § samma förordning.

I avseende å införsel av socker, om vars inköp i fast räkning avtal träffats före den 2 februari 1932 och varom anmälan senast den 15 mars

1932 blivit gjord hos statens sockernämnd, skola bestämmelserna i 7 § andra stycket av kontraktet den 22 februari 1932 mellan staten och bolaget äga tillämpning.

2 §.

Bolaget förbinder sig att inbjuda till teckning av kontrakt angående sockerbetsodling under år 1934 i enlighet med mellan bolaget och Skånes betodlares centralförening överenskomna grunder samt under iakttagande tillika, att grundpriset för 100 kilogram sockerbetor med 16 procent sockerhalt icke må, med undantag som följer av bestämmelserna i 3 § andra stycket, understiga 2 kronor 25 öre. Denna bolagets förbindelse medför icke förpliktelse för bolaget att mottaga teckning av högre sockerbetsareal än sammanlagt 40,000 hektar.

3 §.

Bolaget åtager sig att bestrida 41.5 procent av kostnaderna för den i 6 § omnämnda nämnden.

Vidare förbinder sig bolaget att ej låta någon betodlare ingå eller övertaga betodlingskontrakt för 1934 innehållande bestämmelse om det i 2 § angivna minimipriset av 2 kronor 25 öre, med mindre betodlaren avlämnar en vederbörligen underskriven förbindelse, enligt bilagda formulär¹, angående betarbetarlönerna 1934 och bestridande av vissa kostnader. Samtliga sådana underskrivna förbindelser skola av bolaget, på anfordran, överlämnas till den i 6 § omnämnda nämnden.

Vad betodlare enligt § 2 i förberörda förbindelse är skyldig betala skall bolaget innehålla å den odlaren tillkommande betlikviden. Sådana innehållna belopp har bolaget att, på anfordran, redovisa till nämnden.

4 §.

Vid försäljning av socker är bolaget skyldigt att följa samma grundsatser, som hittills i detta hänseende av bolaget tillämpats för försäljning till leveransdagens pris. Bolaget skall bedriva sin verksamhet på ett lojalt sätt och så att icke annans intresse obehörigen skadas.

5 §.

Svenska sockerfabriksaktiebolagets priskurantpris å krossmelis (K 5) skall vara normerande för priskurantpriserna å övriga av bolaget saluförda sockersorter på så sätt, att en ökning eller minskning av priset å K 5 åtföljes av samma ökning eller minskning av priserna å övriga sockersorter. Priset å K 5 bestämmes enligt samma grunder som hittills efter läget å världsmarknaden, varvid dock gäller, att lägre pris än 30 öre per kilogram ej behöver av bolaget för sagda sockersort tillämpas.

6 §.

Bolagets verksamhet, i vad den beröres av detta kontrakt, skall vara underkastad fortlöpande kontroll av en utav Kungl. Maj:tt tillsatt nämnd av tre opartiska och sakkunniga personer (statens sockernämnd).

Av bolaget fattat beslut angående priserna å socker skall ofördröjligen meddelas nämnden. Då denna finner av bolaget tillämpade priser icke stå i överensstämmelse med vad i 5 § sägs, har den att meddela bo-

¹ Här uteslutet.

laget detta samt, om rättelse ej ernås, själv efter det bolaget beretts tillfälle yttra sig besluta angående priserna å socker. Dylikt av nämnden fattat beslut skall omedelbart lända till efterrättelse. Det åligger bolaget att, vid anfordran, till nämnden lämna de uppgifter, som denna anser erforderliga för kontrollens utövande.

Rörande nämndens verksamhet i övrigt äger Kungl. Maj:t meddela närmare föreskrifter.

7 §.

Bolagets åtagande enligt detta kontrakt gäller under förutsättning, att inga ändringar under avtalstiden vidtagas beträffande gällande tullsatter å raffinerat eller oraffinerat socker eller å melass ävensom att ej under nämnda tid införes accis å socker.

8 §.

Detta kontrakt gäller från och med den 1 mars 1934 till och med den 28 februari 1935.»

Med mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag har ingåtts ett kontrakt, undertecknat den 21 februari 1934, av i huvudsak samma innehåll som det nu återgivna.

Bestämmelserna i kontrakten äro i allmänhet av samma lydelse som motsvarande stadganden i 1933 års kontrakt. Den viktigaste olikheten är upptagandet i 1934 års kontrakt, 3 §, om föreskrift angående skyldighet för bolagen att betala viss del av kostnaderna för statens sockernämnd samt att avfordra betodlarna i nyssnämnda paragraf omförmäld förbindelse rörande betarbetarlöner och bestridande av vissa kostnader. Vad kostnaderna för sockernämnden beträffar innebära bolagens åtaganden — mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolags utfästelse på denna punkt avser 8.5 procent av sagda kostnader — att de skola, i proportionen 83:17, sammanlagt betala hälften av kostnaderna i fråga. Enligt den förbindelse, som jämlikt kontraktens bestämmelser skall avfordras betodlare, åligger det sådan odlare dels att vid användning under 1934 av lejd arbetskraft för sockerbetors skötsel eller upptagning, där ej gällande kollektivavtal om dylikt arbete är tillämpligt eller betarbetaren eljest av betodlaren erhåller ersättning enligt de i kollektivavtalet stadgade bestämmelser, tillämpa vissa i förbindelsen angivna arbetslöner, dels ock att till täckande av kostnader, som sockernämnden har att bestrida, till nämnden erlægga en avgift av — enligt Kungl. Maj:ts bestämmande — intill 2 kronor 50 öre för varje uppmätt hektar av odlarens sockerodling. Nyssnämnda arbetslöner hava i förbindelsen bestämts sålunda, att för sommarskötseln skall därest den omfattar fyra arbetsmoment (gallring och tre hackningar), betalas ett ackord av minst 51 kronor per tunnland, samt att för upptagningen skall betalas ett ackord av minst 64 kronor per tunnland. Helackordet skall alltså vara minst 115 kronor per tunnland. Omfattar sommarskötseln blott tre arbetsmoment (gallring och två hackningar), skall ackordet minskas med 8 kronor per tunn-

land. Det nu sagda skall dock ej gälla beträffande alla betodlare. För betodlare utanför Skåne, som tecknar betodlingskontrakt med råsockerfabrik i Skåne eller Blekinge, samt för betodlare, som tecknar betodlingskontrakt med Roma eller Mörbylånga råsockerfabrik, har ackordet bestämts till lägre belopp. I förstnämnda fallet skall ackordet sålunda utgöra för sommarskötsel med fyra arbetsmoment 48 kronor per tunnland och för upptagning 59 kronor per tunnland eller tillhopa 107 kronor per tunnland samt, om sommarskötseln blott omfattar tre arbetsmoment, ett 7 kronor lägre belopp per tunnland. Beträffande sistnämnda betodlare åter äro motsvarande belopp upptagna till respektive 49 kronor, 56 kronor, 105 kronor och 8 kronor.

Den avgift av högst 2 kronor 50 öre, som betodlare har att erlægga för varje uppmätt hektar av sin sockerodling, avses skola användas — förutom till täckande av hälften av kostnaderna för sockernämnden — till bestridande av vissa kostnader, som betodlingen i gemen kan hava gagn av, såsom för kontroll vid betleveranser, försöksverksamhet på sockerbetsodlingens område och dylikt. Genom beslut den 21 september 1934 har Kungl. Maj:t fastställt avgiftsbeloppet för 1934 till maximum, 2 kronor 50 öre.

I brev till generaltullstyrelsen den 23 februari 1934 angående sockerbetsodlingens stödjande (Sv. förf. saml. nr 22) har Kungl. Maj:t tillkännagivit, att Kungl. Maj:t genom ifrågavarande kontrakt å de båda sockerbolagen överlåtit sådan införselrätt, varom förmäles i förordningen nr 30/1932.

I instruktion för statens sockernämnd den 27 april 1934 (nr 85) hava medelats närmare bestämmelser angående nämndens uppgifter med avseende å sockerregleringens tillämpning. Med avseende å omförmälda i kontraktet angivna förbindelse angående betarbetarlöner och bestridande av vissa kostnader är i instruktionen stadgat skyldighet för nämnden att där betodlare finnes icke hava till betarbetare utbetalt denne enligt förbindelsen tillkommande ersättning för utfört arbete vidtaga de åtgärder, som äro erforderliga för utbekommande av det belopp, betodlaren enligt förbindelsen har att för sådant fall utgiva samt, sedan beloppet uppburits av nämnden, utbetala till betarbetaren vad honom tillkommer. Tillika har föreskrivits, att vid behandlingen av dylikt ärende skola i nämnden deltaga två av Kungl. Maj:t utsedda extra ledamöter.

Sockerbetsodlingen 1934.

I överensstämmelse med de på angivet sätt bestämda villkoren för 1934 års betodling ingicks under våren samma år odlingskontrakt mellan sockerbolagen och betodlarna. Den på grund härav erhållna betarealen utgjorde beträffande den till svenska sockerfabriksaktiebolaget hörande odlingen 45,049 hektar och beträffande det mellansvenska bolaget 5,521 hektar eller tillhopa 50,570 hektar. Till jämförelse må nämnas att rikets sockerbetsareal under åren 1928—1933 uppgått till respektive 42,760, 27,409,

36,718, 35,107, 40,650 och 50,572 hektar. Betarealerna 1933 och 1934 voro sålunda i det allra närmaste lika stora.

Fjolårets betskörd per hektar blev hög, ehuru ej så stor som de båda närmast föregående åren. Hektarskörden för det större bolaget 1934 uppgick sålunda till 365 deciton. Motsvarande siffror för 1932 och 1933 voro 386 och 372 deciton. År 1931 åter utgjorde hektarskörden för nämnda bolag allenast 254 deciton, vilket var osedvanligt lågt, då en normal avkastning i södra Sverige pläгат uppskattas till 278 deciton per hektar. Den totala betskörden 1934 utgör 1,861,929 ton, en ovanligt stor skörd, vilket belyses därav att totalskörden 1933 uppgick till 1,838,000 ton samt åren 1930—1932 utgjorde respektive 1,209,778, 872,043 och 1,547,814 ton. Ökningen 1934 kommer på det mindre bolagets del. Medan för sistnämnda bolag den totala betskörden 1933 uppgick till 123,000 ton, utgjorde den 1934 216,558 ton. Det större bolaget uppvisar däremot en sänkning, nämligen från 1,715,000 ton till 1,645,391 ton.

Sockethalten i betorna var under 1934 i medeltal för det större bolaget 16.³⁹ och för det mindre bolaget 16.⁴⁰ eller lägre än den som normal ansedda sockethalten, 17.2 procent.

Råsockermängden av 1934 års betskörd uppskattas till närmare 273,000 ton, vilken myckenhet vid nuvarande socketkonsumtion väl torde täcka landets socketbehov under ett konsumtionsår.

Betpriset har såsom nämnts, genom de statliga stödåtgärderna varit fastställt till 2 kronor 25 öre per deciton sextonprocentiga betor. Till detta pris kommer emellertid tillägg för högre sockethalt än 16 procent, utgörande för det större socketbolagets del i medeltal 5.⁴⁸ öre. I följande sammanställning lämnas uppgifter om betpriset under de senaste åtta åren beträffande sistnämnda bolags odling.

Kampanjår	Betpris i öre per deciton		
	grundpris	tillägg för sockethalt	summa
1927/1928	281.66	6.46	288.12
1928/1929	244.23	7.41	251.64
1929/1930	211.61	16.89	228.50
1930 1931	245.00	12.21	257.21
1931/1932	209.57	21.88	231.45
1932 1933	230.00	14.66	244.66
1933/1934	225.00	30.23	255.23
1934 1935	225.00	5.48	230.48.

Socketpriset samt bolagens försäljning av raffinad.

Under hela den tid nu gällande kontrakt varit i kraft har bolagens pris-kurantpris per kilogram krossmelis utgjort 30 öre, med undantag för de första 6 dagarna eller 1—6 mars 1934, då krossmelispriset med begivande

av statens sockernämnd utgjorde 31 öre per kilogram. Därest fri prisbildning varit rådande, torde krossmelisnoteringen under ifrågavarande tid hava gestaltat sig i huvudsak sålunda:

1— 6 mars	31 öre per kilogram
7—15 mars	30 » » »
16 mars—20 september	29 » » »
21 september—20 oktober	28 » » »
21 oktober—.....	27 » » »

Nämnda priser motsvaras av ett sannolikt genomsnittspris för hela nuvarande regleringsperiod av ungefär 28.26 öre.

Bolagens försäljningar av raffinerat socker hava under 1934 uppgått till sammanlagt 252,445 ton. Till jämförelse må nämnas följande siffror utvisande bolagens tillhopatagna expedition av raffinerat socker under tillverkningsåren 1 september 1929—31 augusti 1934:

1929/1930	214,203 ton
1930/1931	213,801 »
1931/1932	224,594 »
1932 1933	ca 233,000 »
1933/1934	253,409 » .

Löneförhållandena inom sockerbetsodlingen under 1934.

Det mellan svenska lantarbetsgivarnas centralförening och skånska lantmännens arbetsgivareförening, å ena sidan, samt svenska lantarbetareförbundet och dess skånedistrikt, å andra sidan, den 18 mars 1933 ingångna kollektivavtalet rörande sommarskötsel och upptagning av sockerbetor m. m. har varit gällande även under 1934. Avtalet innehåller, utöver vissa bestämda priser för sommarskötselns olika arbetsmoment och för upptagningen, särskilda bestämmelser om tillägg eller avdrag med hänsyn till plantantalet vid gallringen samt om kvantitetstillägg vid upptagningen. Angående kollektivavtalets bestämmelser må i övrigt lämnas följande redogörelse.

För sommarskötseln är fixerat ett grundpris (34 öre för gallringen, 20.4 öre för första hackningen och 12.7 öre för varje av arbetsgivaren påfordrad annan hackning, allt per 100 sträckfamnar), till vilket tillägg kan utgå och från vilket avdrag kan göras med hänsyn till det plantantal, som gallringsarbetet givit till resultat. Tillägget utgår med 1 krona per 6,400 sträckfamnar för varje 1,000-tal plantor utöver 38,000 stycken upp till 46 000 plantor. Avdrag sker per 6,400 sträckfamnar och varje 1,000-tal plantor, dels för plantantal understigande 38,000 stycken med 1 krona för vardera av de tre första tusentalen och därefter med 2 kronor per tusental, dels för plantantal överstigande 46,000 stycken med 1 krona per 1,000-tal. — För upptagning av sockerbetor utgår ersättning per 400 sträckfamnar med 3 kronor 75 öre under oktober och 4 kronor 25 öre under no-

vember, dock att totalersättningen om arbetaren fullgjort upptagningen utgör 4 kronor, vartill kommer ett s. k. kvantitetstillägg av 6 öre per 400 sträckfamnar för varje 1,000-tal kilogram per hektar, varmed skörden å egendomen överstiger 280 deciton betor per hektar. — I avtalet, i fråga om sommarskötseln, angivna 6,400 sträckfamnar motsvara vid ett radavstånd om 45 centimeter ett tunnland. Sistnämnda ytenhet motsvaras, då fråga är om upptagningen, av 16 enheter (rutor) om 400 sträckfamnar. Med utgångspunkt härifrån ernås vid tillämpning av kollektivavtalets ackordspriser ungefärligen följande arbetsförtjänster. Därest sommarskötseln omfattat fyra arbetsmoment, giver ackordet per 6,400 sträckfamnar (= 1 tunnland) 51 kronor. Förekommer ej den tredje hackningen, blir ackordet för sommarskötseln 43 kronor per tunnland. Upptagningen skulle vid ett medelpris av 4 kronor per 400 sträckfamnar betalas med 64 kronor per 6,400 sträckfamnar. Inalles borde alltså erhållas en arbetsförtjänst av 115 kronor per tunnland. Denna arbetsförtjänst kan dock, som nämnts, ökas dels genom att gallringen utföres så att önskat plantantal erhålles, dels om skörden ökas.

På sätt framgår av vad tidigare anförts hava under året de betodlare, vilka ej tillämpat kollektivavtalets bestämmelser, enligt särskild i kontrakten mellan staten och bolagen omförmäld förbindelse åtagit sig att för lejd arbetskraft vid sockerbetornas skötsel och upptagning ej betala lägre ersättning än vissa bestämda fasta ackord. Enligt vad jag inhämtat av statens sockernämnd, som i första hand har att avgöra tvister rörande tillämpningen av berörda förbindelse, har denna i ett stort antal fall av betarbetarna misstolkats därhän, att odlarna skulle vara skyldiga att utöver det fasta ackordet betala vissa tillägg enligt kollektivavtalets bestämmelser. Frånsett på dylik felaktig uppfattning om förbindelsens innebörd grundade misshälligheter hava ett tjugutal tvister angående tillämpningen av förbindelsens betalningsföreskrifter uppstått. Av dessa hava flertalet kunnat biläggas under hand. De övriga, 6 till antalet, äro alltjämt beroende på nämndens prövning.

Läget å den internationella sockermarknaden.

Liksom under tidigare år hava under 1934 priserna i den internationella sockerhandeln varit föremål för betydande växlingar. Prisrörelsen har dock gestaltat sig väsentligt olika i de båda viktigaste avsättningsområdena Amerika och Europa.

Prisbestämmande för socker i förstnämnda område är noteringen å råsocker c & f New-York. Denna befann sig ännu i början av februari uppe i över 1.40 cents för skålpund. Under senare hälften av månaden inträdde ett prisfall, som under loppet av ett par månader bragte ned noteringen under 1 cent för skålpund. På denna nivå höll sig noteringen sedan till början av juni, då en häftig prisstegring inträdde. I slutet av juni var sålunda noteringen uppe i 1.70 cents för skålpund. Prisstegringen fortsatte och i början av oktober översteg noteringen 2 cents för skålpund.

Under senaste tid har en avmattning skett. Höjningen av New-Yorknoteringen, vilken avser Cubasocker oförtullat, under tiden juni—oktober sammanhänger delvis med att tullen i Förenta Staterna å dylikt socker i början av juni sänktes från 2 cents till 1.5 cents samt — i samband med att nytt handelsavtal mellan Cuba och Förenta Staterna träffades — i början av september nedsattes ytterligare till 0.90 cents för skålpund.

Prisutvecklingen å den europeiska råsockermarknaden under 1934 har varit väsentligt ogynnsammare än å den amerikanska. Londonnoteringen för råsocker har sålunda alltsedan februari till slutet av november befunnit sig i stort sett i oavbrutet sjunkande. Vid sistnämnda tidpunkt låg den under 0.90 cents för skålpund. Därefter har dock en mindre återhämtning skett och noteringen utgjorde i mitten av januari 1935 cirka 1 cent för skålpund (8.4 öre för kg.).

Priset å konsumtionssocker i den fria europeiska marknaden har i stora drag följt Londonnoteringen för råsocker. Priset å tjeckoslovakiskt »Feinkorn», vilket under normala förhållanden är prisbestämmande jämväl å den svenska marknaden, har sålunda under tiden februari—november 1934, om undantag göres för månaderna juli—augusti, varit fallande. Mot ett pris å Feinkorn fob Hamburg i början av februari av 15.4 öre för kilogram svarade ett pris i slutet av november av 11.2 öre för kilogram. Sedan dess har en mindre förbättring skett i det sagda pris i mitten av januari 1935 uppgick till 11.4 öre för kilogram.

Försämringen av priset å den europeiska sockermarknaden under det gångna året har delvis föranletts av att raffinerat amerikanskt socker försålts till underpriser. Visserligen hava dessa försäljningar icke varit stora — exporten till Europa från Förenta Staterna under 1934 beräknas icke hava överstigit 50,000 ton — men med hänsyn till den ringa omfattningen av de alltjämt öppna marknaderna i Europa hava försäljningarna verkat i hög grad störande. De olika ländernas strävanden att tillgodose sitt sockerbehov genom inhemsk produktion hava nämligen under det gångna året ytterligare skärpts, och som följd därav hava svårigheterna att vinna avsättning för det i fria marknaden befintliga sockret ökats. Enligt uppgift försäljas numera endast mellan 2 och 3 miljoner ton socker i den fria marknaden, varav den ojämförligt största delen utgöres av råsocker.

Läget å den internationella sockermarknaden torde ock för närvarande i viss mån präglas av ovisshet, huruvida det s. k. Chadbourne-avtalet, vilket för de deltagande europeiska staternas del utlöper under innevarande år, kommer att förnyas. Särskilt för sockerindustrien å Java, som alltjämt innehar betydande sockerlager trots att dess produktionskapacitet under senare år endast utnyttjats till mellan 20 och 30 procent, är läget bekymmersamt. Cubas sockerindustri intager i detta hänseende en starkare ställning, då den särskilt numera, sedan tullen å cubanskt råsocker i Förenta Staterna sänkts, äger en säker avsättningsmarknad i sistnämnda

land. Men även för den cubanska sockerindustrien hava avsättningsmöjligheterna beskrifits.

För den europeiska sockerindustrien äro förhållandena vida gynnsammare, då dessa i regel hava sin hemmamarknad skyddad mot konkurrens utifrån. Av de sockerproducerande länderna i Europa är det för närvarande endast Tjeckoslovakien och Polen, som exportera socker i någon större omfattning, men för båda dessa länder är dock utförseln numera av mindre betydelse i förhållande till avsättningen inom det egna landet. Exporten från Tjeckoslovakien under konsumtionsåret 1933/1934 uppgick sålunda till endast 175,000 ton, medan samtidigt den inhemska konsumtionen var över 400,000 ton. För Polen voro motsvarande siffror cirka 160,000 ton och 325,000 ton. Till jämförelse kan nämnas, att exporten från nämnda båda länder för några år sedan (1929/1930) översteg 600,000 respektive 400,000 ton.

Den starka inskränkningen i exporten har kunnat ske endast genom att en betydande begränsning av sockerbetsarealen vidtagits under senare år. Under 1934 har dock en utvidgning av densamma skett i såväl Tjeckoslovakien som Polen. Som följd härav väntas produktionen i båda länderna under innevarande konsumtionsår komma att stiga rätt avsevärt. Liknande tendens har gjort sig gällande även i åtskilliga andra länder, särskilt Tyskland. För hela Europa med undantag av Sovjetunionen beräknas produktionsstegringen till nära 650,000 ton. I vad mån denna stegring kommer att motsvaras av en ökning i konsumtionen kan givetvis ännu ej bedömas. Framhållas må dock att sockerförbrukningen under det senaste konsumtionsåret i Europa varit något högre än under året dessförinnan.

De priser, sockerkonsumenterna hava att betala, framgå av följande sammanställning, utvisande detaljpriset i svenska kronor per kilogram socker i flertalet europeiska länder den 15 oktober 1934.

	Kronor		Kronor
Schweiz	0.33	Litauen	0.88
Sverige	0.36	Frankrike	0.90
England	0.36	Polen	0.95
Danmark	0.37	Spanien	0.96
	(D. Kr. 0.43)	Österrike	0.97
Belgien	0.45	Tjeckoslovakiet	1.05
Estland	0.48	Bulgarien	1.11
Finland	0.60	Tyskland	1.21
Irland	0.61	Holland	1.27
Norge	0.61	Danzig	1.44
Grekland	0.64	Ungern	1.50
Portugal	0.75	Italien	2.17
Lettland	0.81		

Det låga priset å den internationella sockermarknaden och sagda marknads osäkra läge synas nödvändiggora fortsatta åtgärder från statsmakternas sida för den inhemska sockerbetsodlingens stödande. De hittills vidtagna anordningarna i sådant syfte torde hava fyllt sitt ändamål på ett i huvudsak tillfredsställande sätt. Någon anledning att söka nya former för stödåtgärdernas anbringande lärer alltså ej föreligga utan synes ett fortskridande böra ske på den väg, varå man under de senaste åren slagit in. Ett nytt avtal, avseende 1935 års sockerbetskör, torde sålunda böra träffas mellan staten och sockerbolagen. Jag har för detta ändamål med bolagen haft överläggningar, vilka resulterat i att preliminära överenskommelser ingåtts. Tillika hava förhandlingar förts med styrelsen för Skånes betodlares centralförening samt ombud för betodlare i Blekinge, Halland, Östergötland, på Gotland och på Öland.

Nu gällande avtal, vilket upphör med utgången av februari 1935, företter, såsom förut nämnts, bland annat den olikheten, jämfört med de tidigare sockeravtalen mellan staten och bolagen, att betodlare, som önskar komma i åtnjutande av det garanterade betpriset, 2 kronor 25 öre per deciton, vid tecknandet eller övertagandet av betodlingskontrakt skall avlämna en till statens sockernämnd ställd förbindelse att tillämpa lägst vissa fastställda betarbetarlöner. Denna bestämmelse föranleddes av en önskan att hindra tidigare förekommande fall av underbetalning till betarbetarna jämsides med att betodlarna genom statens ingripande tillförsäkrades viss prisgaranti. Enligt förbindelsen, sådan den 1934 utformades, står det odlaren fritt att välja mellan de i förbindelsen stadgade lönerna och att tillämpa gällande kollektivavtal angående ifrågavarande slag av arbete, detta sistnämnda vare sig han är direkt ansluten till kollektivavtalet eller frivilligt betalar samma löner, som de däri bestämda. Mellan de i förbindelsen angivna lönevillkoren och kollektivavtalets bestämmelser härutinnan består väsentligen den olikheten, att enligt kollektivavtalet skall utöver ett fast ackord per tunnland till betarbetaren betalas visst s. k. kvantitetstillägg för upptagningen vid en betskörd å egendomen, som överstiger 280 deciton per hektar. I fråga om betodlare utanför Skåne, vilka leverera betor till råsockerfabrik i Skåne eller Blekinge, samt betodlare, som avsätta betor till Roma eller Mörbylånga råsockerfabrik, gäller därjämte den olikheten, jämfört med kollektivavtalet, att det fasta ackordet enligt förbindelsen för dessa odlare bestämts till något lägre belopp än enligt avtalet. Anledningen till de för olika betodlare skilda bestämmelserna ligger dels däri, att kollektivavtalet endast gäller i Skåne, dels ock däri att redan tidigare olika löner tillämpats inom olika delar av landet.

På sätt jag förut anfört har förbindelsens innehåll av betarbetarna i ett flertal fall misstolkats sålunda, att de skulle vara berättigade till arbetslöner helt i enlighet med kollektivavtalets bestämmelser. Bortsett härifrån är det tämligen tydligt, att i de orter, där kollektivavtalet gäl-

ler, olikheten mellan förbindelsens och avtalets lönestadganden innebära ett irritationsmoment, som kan leda till mindre önskvärda följder. Det har för den skull varit mig angeläget att åstadkomma en utjämning i förevarande hänseende. En dylik utjämning har synts böra för Skånes vidkommande ske sålunda, att betodlare, som ej äro anslutna till kollektivavtalet eller ändock tillämpa dess bestämmelser, åtaga sig att för lejd arbetskraft vid betornas skötsel och upptagning lägsta betala ej blott samma fasta ackord som enligt avtalet utan jämväl det i avtalet för upptagningen stipulerade kvantitetstillägget. Liksom hittills är fallet torde samma bestämmelser som för Skåne böra gälla beträffande betarbetarlönerna i Östergötland och Västergötland.

En höjning på angivet sätt av betarbetarlönerna inom nu berörda distrikt bör naturligtvis föranleda viss lönehöjning även för övriga betarbetare. Detta lärer lämpligen kunna ske på så sätt, att, med bibehållande av nuvarande bestämmelser rörande grundackorden, jämväl sistnämnda betarbetare tillförsäkras kvantitetstillägg, då skörden överstiger viss storlek. Med hänsyn därtill att medelskördarna per hektar regelmässigt torde vara lägre i nu förevarande distrikt än i Skåne, torde tilläggsbestämmelserna för nämnda distrikt böra träda i tillämpning redan vid lägre hektarskörd än den för Skåne i detta hänseende normgivande. Medan sålunda i Skåne kvantitetstillägg skall utgå vid en betskörd å egendomen överstigande 280 deciton per hektar, synes motsvarande tal för här ifrågakvarande distrikt kunna fastställas till 250. Å andra sidan har jag vid sådant förhållande funnit hänsyn böra tagas till framställningar från representanterna för vederbörande betodlare, att även kvantitetstilläggets belopp borde sättas något lägre än för Skåne.

I anslutning till det nu anförda hava uppgjorts förslag till förbindelser angående betarbetarlönerna att på samma sätt som föregående år av betodlarna avlämnas till bolagen för vidarebefordran till sockernämnden. I fråga om betodlarnas skyldighet att bestrida vissa sockernämndens kostnader m. m. har någon ändring i de enligt nuvarande förbindelser gällande reglerna icke ansetts böra ske. Beträffande förbindelsernas närmare utformning torde jag få hänvisa till den vid statsrådsprotokollet fogade bilagan Aa.

Vad angår bestämmelserna om betarbetarlönerna framhöll jag föregående år, att fall givetvis kunde förekomma, som ej uttryckligen reglerades genom förbindelsernas bestämmelser. Jag anförde, att det sålunda säkerligen understundom komme att inträffa, att vissa arbetsmoment av sommarskötseln fördelades å olika arbetare, att upptagningen endast avsåge del av tunnland eller att själva lösgörandet av betorna skedde genom betodlarens direkta försorg etc. I dylika fall borde, erinrade jag, ackordsbeloppet uppenbarligen kunna få enligt skäligen grunder jämkas efter de för handen varande särskilda omständigheterna. Dessa mina uttalanden torde äga tillämpning även i fortsättningen. Möjlighet till jämkning, som

nyss nämnts, bör även föreligga för exempelvis det fall, att å någon egen-
dom sockerbetskörden blivit så misslyckad, att det med hänsyn till det
ringa plantantalet skulle vara uppenbart oskäligt, att fulla löner utginge
för upptagningsarbetet. Det nu föreslagna stadgandet om kvantitetstill-
lägg får ej heller utgöra hinder för att, där så förut pläгат ske, en sådan
bestämmelse stipuleras, att en förutsättning för dylikt tillägg skall vara,
att betorna icke hålla mer än viss angiven smutsprocent.

Vid förhandlingarna med sockerbetsodlarnas representanter hava dessa
samtyckt till, att betarbetarlönerna på angivet sätt reglerades. En förut-
sättning härför har emellertid varit, att det garanterade priset å socker-
betorna, nu 2 kronor 25 öre för deciton, höjdes så, att den av de ökade arbets-
lönerna föranledda merkostnaden för odlarna kunde beräknas bliva i all-
mänhet täckt. I sådant hänseende har ett tillägg till sagda betpris av
minst 4 öre för deciton ansetts erforderligt. Sockerbolagen hava medgivit
att för 1935 års skörd betala detta belopp, därvid de emellertid yrkat, att
detsamma icke inlades i grundpriset för betorna utan räknades såsom ett
särskilt tillägg vid sidan av det egentliga betpriset. Beträffande betod-
lingsvillkoren i övrigt har svenska sockerfabriksaktiebolaget med Skånes
betodlares centralförening träffat direkt uppgörelse, innebärande i huvud-
sak samma villkor som de för de sista tre årens odlingar tillämpade.

Tydligt torde vara, att tillämpningen av bestämmelserna om kvantitets-
tillägg till betarbetarnas fasta ackordslöner vid betupptagningen kan
komma att förorsaka sockernämnden, vilken enligt omförmälda förbin-
delser har att i första hand pröva tvister rörande arbetslönernas riktiga
utgörande, ökat arbete. Med hänsyn till arten av dylika tvister synes
nämnden böra äga att i förekommande fall för undersökning av förhållan-
dena i den mån så finnes nödigt anlita särskilda sakkunniga personer,
vilka kunna å ort och ställe utreda tvistefrågan och sålunda underlätta
nämndens avgörande. Det torde ej kunna undvikas, att nämndens kost-
nader, vilka hittills uppgått till jämförelsevis små belopp, härigenom
komma att stiga.

Enligt gällande kontrakt är svenska sockerfabriksaktiebolaget icke
skyldigt att mottaga teckning av högre sockerbetsareal än 40,000 hektar.
Emellertid har, på sätt jag redan nämnt, bolagets betareal för 1934 upp-
gått till över 45,000 hektar. Beträffande 1935 års odling har bolaget med-
givit, att den minimiareal, bolaget kontraktsevenligt skall vara pliktigt mot-
taga, bestämmes till 42,000 hektar. Från bolaget inhämtade uppgifter tyda
dock på, att arealen icke kommer att av bolaget begränsas till sistsagda
siffra, utan att bolaget för 1935 kommer att mottaga teckning av ungefär
samma totalareal som nästföregående år, vilken areal understeg 1933 års
med cirka 1,000 hektar. Mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolags bet-
areal, vilken 1934 utgjorde över 5,500 hektar, torde däremot med hänsyn
till de senaste årens stora skördar av sockerbeter i landet enligt mellan

bolagen träffad överenskommelse komma att i år minskas något eller till 5,000 hektar.

Vid förhandlingar mellan svenska sockerfabriksaktiebolaget och Skånes betodlares centralförening har bolaget förklarat sig vilja vid fördelningen av årets totala betareal beakta dels att egendomar, vilkas betodling endast på grund av särskilda omständigheter under någon följd av år varit inställd, åter må kunna erhålla en i förhållandet till arealen lämplig sådan odling dels ock att om för möjliggörande härav reduktion måste ske av tecknad areal för egendomar med kontinuerlig odling, reduktionen i första hand drabbar odlare, vilkas betodling är opropotionerligt stor i förhållande till deras totalareal, dock att mera obetydliga odlingar icke härav skola beröras.

Med anledning av från småbrukarhåll gjorda framställningar har svenska sockerfabriksaktiebolaget vidare förklarat sig villigt att öka möjligheterna för inom sockerbetsdistrikten bosatta mindre jordbrukare, vilka av en eller annan anledning icke tidigare odlat sockerbetor, att erhålla rätt till dylik odling genom att, utöver nyssnämnda i kontraktet stipulerade areal av 42,000 hektar, mottaga teckning av viss betareal. Bolagets förklaring är av följande innehåll.

Bolaget förbinder sig att oberoende av sin övriga areal mottaga teckning till odling av sockerbetor för en areal av intill 500 hektar, vilken skall fördelas på mindre jordbrukare inom bolagets egentliga fabriksdistrikt. Vid fördelningen skall i främsta rummet tillgodoses odlare, vars totala areal odlad jord icke överstiger 10 hektar med företräde för odlare med mindre areal, vilken för sin utkomst är väsentligen beroende av sitt jordbruk. Betarealen skall stå i lämpligt förhållande till odlarens totalareal med hänsyn till föreliggande omständigheter.

Beträffande sockerprisen ifrågasättes ej någon ändring i nu gällande bestämmelser.

Förslag till nya kontrakt mellan staten och bolagen upprättade i enlighet med de grunder, jag i det föregående angivit, torde få såsom *bilagor* fogas till statsrådsprotokollet. Bolagen hava förbundit sig att, därest förslagen oförändrade godkännas av statsmakterna, sluta avtal med staten i enlighet med samma förslag.

Liksom föregående år förutsätter jag, att de uttalanden, vilka vid behandlingen av förevarande spörsmål 1933 gjordes rörande sockerimportörers inköpsrätt hos sockerbolagen samt rörande utjämning av detaljhandelsmarginalen skola hava avseende jämväl å den nya avtalstiden.

För kontraktens giltighet fordras riksdagens samtycke. Vidare förutsättes, att riksdagen beslutar, att för tiden från och med den 1 mars 1935 till och med den 29 februari 1936 rätt att till riket införa socker icke skall tillkomma annan än staten eller den, åt vilken Kungl. Maj:t överlåter sådan rätt. Meddelande av erforderliga närmare föreskrifter torde ankomma på Kungl. Maj:t. Därvid torde givetvis iakttagas, att importen lämnas fri beträffande de i 1 § andra och tredje styckena av kontrakten

avsedda fall samt beträffande i sagda paragrafs fjärde stycke avsedda fall regleras på där angivet sätt.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels besluta, att för tiden från och med den 1 mars 1935 till och med den 29 februari 1936 rätt att till riket införa socker (tulltaxenummer 119 och 120) med av Kungl. Maj:t stadgade undantag icke skall tillkomma annan än staten eller den, åt vilken Kungl. Maj:t överlåter sådan rätt;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som må erfordras för upprätthållande av nu angivna ensamrätt;

dels ock godkänna de såsom bilagor A och B till detta protokoll fogade förslagen till kontrakt mellan staten och svenska sockerfabriksaktiebolaget samt mellan staten och mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Rune Thygesen.

Bilaga A.

Förslag
till
Kontrakt
mellan svenska staten och svenska sockerfabriksaktiebolaget.

Mellan svenska staten å ena sidan samt å andra sidan svenska sockerfabriksaktiebolaget, i det följande benämnt bolaget, är följande överenskommelse träffad.

1 §.

Staten tillförsäkrar bolaget för nedan i 8 § omförmälda tid att annan än bolaget och mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag ej skall äga laglig rätt att till riket införa socker (tulltaxenummer 119 och 120).

Vad ovan sägs skall icke utgöra hinder för annan att företaga transitering, returfortullning eller uppläggning å tullager eller provianteringsfrilager av nyss omförmälda vara; dock får å provianteringsfrilager upplagd sådan vara endast efter av Kungl. Maj:t för varje särskilt fall meddelat tillstånd disponeras annorledes än till fartygs proviantering i föreskriven ordning.

Vad i första stycket sägs gäller ej heller i avseende å vara, som införes i egentlig gränstrafik eller under sådana förhållanden, att tullfrihet för varan åtnjutes enligt annan bestämmelse i 5 § tulltaxeförordningen än den under s) upptagna eller enligt 6 eller 8 § samma förordning.

I avseende å införsel av socker, om vars inköp i fast räkning avtal träffats före den 2 februari 1932 och varom anmälan senast den 15 mars 1932 blivit gjord hos statens sockernämnd, skola bestämmelserna i 7 § andra stycket av kontraktet den 22 februari 1932 mellan staten och bolaget äga tillämpning.

2 §.

Bolaget förbinder sig att inbjuda till teckning av kontrakt angående sockerbetsodling under år 1935 i enlighet med mellan bolaget och Skånes betodlares centralförening överenskomna grunder samt under iakttagande tillika, att grundpriset för 100 kilogram sockerbetor med 16 procent sockerhalt icke må, med undantag som följer av bestämmelserna i 3 § andra stycket, understiga 2 kronor 25 öre. Utöver det betpris, som bolaget med tillämpning härav skall erlägga, betalar bolaget ett särskilt tillägg av 4 öre per 100 kilogram sockerbetor. Denna bolagets förbindelse medför icke förpliktelse för bolaget att mottaga teckning av högre sockerbetsareal än sammanlagt 42,000 hektar.

3 §.

Bolaget åtager sig att bestrida 41.5 procent av kostnaderna för den i 6 § omförmälda nämnden.

Vidare förbinder sig bolaget att ej låta någon betodlare ingå eller övertaga betodlingskontrakt för 1935, innehållande bestämmelse om det i 2 § angivna minimipriset av 2 kronor 25 öre eller det i nämnda para-

graf omförmälda tillägget av 4 öre, med mindre betodlaren avlämnar en vederbörligen underskriven förbindelse, enligt bilagda formulär,¹ angående betarbetarlönerna 1935 och bestridande av vissa kostnader. Samtliga sådana underskrivna förbindelser skola av bolaget, på anfordran, överlämnas till den i 6 § omförmälda nämnden.

Vad betodlare enligt § 2 i förberörda förbindelse är skyldig betala skall bolaget innehålla å den odlaren tillkommande betlikviden. Sålunda innehållna belopp har bolaget att, på anfordran, redovisa till nämnden.

4 §.

Vid försäljning av socker är bolaget skyldigt att följa samma grundsatser, som hittills i detta hänseende av bolaget tillämpats för försäljning till leveransdagens pris. Bolaget skall bedriva sin verksamhet på ett lojalt sätt och så att icke annans intresse obehörigen skadas.

5 §.

Svenska sockerfabriksaktiebolagets priskurantpris å krossmelis (K 5) skall vara normerande för priskurantpriserna å övriga av bolaget saluförda sockersorter på så sätt, att en ökning eller minskning av priset å K 5 åtföljes av samma ökning eller minskning av priserna å övriga sockersorter. Priset å K 5 bestämmes enligt samma grunder som hittills efter läget å världsmarknaden, varvid dock gäller, att lägre pris än 30 öre per kilogram ej behöver av bolaget för sagda sockersort tillämpas.

6 §.

Bolagets verksamhet, i vad den beröres av detta kontrakt, skall vara underkastad fortlöpande kontroll av en utav Kungl. Maj:t tillsatt nämnd av tre opartiska och sakkunniga personer (statens sockernämnd).

Av bolaget fattat beslut angående priserna å socker skall ofördröjligen meddelas nämnden. Då denna finner av bolaget tillämpade priser icke stå i överensstämmelse med vad i 5 § sägs, har den att meddela bolaget detta samt, om rättelse ej ernås, själv efter det bolaget beretts tillfälle yttra sig besluta angående priserna å socker. Dylikt av nämnden fattat beslut skall omedelbart lända till efterrättelse. Det åligger bolaget att, vid anfordran, till nämnden lämna de uppgifter, som denna anser erforderliga för kontrollens utövande.

Rörande nämndens verksamhet i övrigt äger Kungl. Maj:t meddela närmare föreskrifter.

7 §.

Bolagets åtagande enligt detta kontrakt gäller under förutsättning, att inga ändringar under avtalstiden vidtagas beträffande gällande tullsatser å raffinerat eller oraffinerat socker eller å melass ävensom att ej under nämnda tid införes accis å socker.

8 §.

Detta kontrakt gäller från och med den 1 mars 1935 till och med den 29 februari 1936.

¹ Se bilaga Aa.

Förbindelse

till

statens sockernämnd

angående betarbetarlönerna 1935 och bestridande av vissa på
statens sockernämnd ankommande kostnader.

§ 1.

Undertecknad, här nedan kallad betodlaren, förbinder sig gent emot statens sockernämnd att vid användning under 1935 av lejd arbetskraft för sockerbetors skötsel eller upptagning — där ej gällande kollektivavtal om dylikt arbete är tillämpligt eller betarbetaren eljest av betodlaren erhåller ersättning enligt de i kollektivavtalet stadgade bestämmelser — iakttaga följande:

(Se noten
här nedan).¹

1. För *sommarskötseln* skall, därest denna omfattar fyra arbetsmoment (gallring och tre hackningar), betalas ett ackord av minst 51 kronor per

¹ I följande fall må § 1 mom. 1 i stället hava nedan angivna lydelse, nämligen beträffande

betodlare *utanför Skåne*, som tecknar betodlingskontrakt med *råsockerfabrik i Skåne eller Blekinge*:

»För *sommarskötseln* skall, därest denna omfattar fyra arbetsmoment (gallring och tre hackningar); betalas ett ackord av minst 48 kronor per tunnland. — För *upptagningen* skall ackordet vara minst 59 kronor för tunnland. Härutöver skall för upptagningen betalas ett kvantitetstillägg av 4 öre per 400 sträckfamnar för varje 1,000-tal kilogram per hektar (cirka 500 kilogram per tunnland), varmed skörden å egendomen överstiger 250 deciton betor per hektar. — *Helackordet* skall alltså vara minst 107 kronor per tunnland jämte kvantitetstillägg i förekommande fall. — Omfattar *sommarskötseln* blott tre arbetsmoment (d. v. s. *bortfaller den tredje hackningen*), minskas ackordet för *sommarskötseln* liksom *helackordet* med 7 kronor per tunnland.»

betodlare, som tecknar betodlingskontrakt med *Roma råsockerfabrik* eller med *Mörbylånga råsockerfabrik*:

»För *sommarskötseln* skall, därest denna omfattar fyra arbetsmoment (gallring och tre hackningar), betalas ett ackord av minst 49 kronor per tunnland. — För *upptagningen* skall ackordet vara minst 56 kronor per tunnland. Härutöver skall för upptagningen betalas ett kvantitetstillägg av 4 öre per 400 sträckfamnar för varje 1,000-tal kilogram per hektar (cirka 500 kilogram per tunnland), varmed skörden å egendomen överstiger 250 deciton betor per hektar. — *Helackordet* skall alltså vara minst 105 kronor per tunnland jämte kvantitetstillägg i förekommande fall. — Omfattar *sommarskötseln* blott tre arbetsmoment (d. v. s. *bortfaller den tredje hackningen*), minskas ackordet för *sommarskötseln* liksom *helackordet* med 8 kronor per tunnland.»

tunnland. — För *upptagningen* skall ackordet vara minst 64 kronor per tunnland. Härutöver skall för upptagningen betalas ett kvantitetstillägg av 6 öre per 400 sträckfamnar för varje 1,000-tal kilogram per hektar (cirka 500 kilogram per tunnland), varmed skörden å egendomen överstiger 280 deciton betor per hektar. — *Helackordet* skall alltså vara minst 115 kronor per tunnland jämte kvantitetstillägg i förekommande fall. — Omfattar sommarskötseln blott tre arbetsmoment (d. v. s. *bortfaller den tredje hackningen*), minskas ackordet för sommarskötseln liksom helackordet med 8 kronor per tunnland.

2. Erhåller betarbetaren icke ersättning enligt bestämmelserna i mom. 1, är betodlaren pliktig att, där han ej inom viss av statens sockernämnd förelagd tid styrker sig hava till betarbetaren betalat vad som felas, efter anmodan av nämnden, utgiva ett belopp, motsvarande den felande ersättningen jämte 5 procent årlig ränta därå, att av nämnden disponeras enligt av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter.

§ 2.

Tillika förbinder sig betodlaren att till täckande av kostnader, som statens sockernämnd har att bestrida, till nämnden erlægga en avgift av intill 2 kronor 50 öre för varje uppmätt hektar av odlarens sockerbetsodling 1935. Avgiften, vilkens närmare belopp fastställs av Kungl. Maj:t, må på nämndens begäran innehållas å betodlaren tillkommande betlikvid. För del av hektar reduceras avgiften i proportion till arealen.

§ 3.

Twister om tolkningen och tillämpningen av denna förbindelse — däri inbegripet avgörande, huruvida och i vad mån ersättningsskyldighet enligt § 1 mom. 2 föreligger — skola avgöras enligt gällande lag om skiljemän, med iakttagande att skiljemännen skola vara tre, varav en utses av styrelsen för Skånes betodlares centralförening och en av styrelsen för svenska lantarbetareförbundet samt den tredje (ordföranden) av Kungl. Maj:t.

Förslag
till
Kontrakt
mellan svenska staten och mellersta Sveriges sockerfabriks-
aktiebolag.

Mellan svenska staten å ena sidan samt å andra sidan mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag, i det följande benämnt bolaget, är följande överenskommelse träffad.

1 §.

Staten tillförsäkrar bolaget för nedan i 8 § omförmälda tid, att annan än bolaget och svenska sockerfabriksaktiebolaget ej skall äga laglig rätt att till riket införa socker (tulltaxenummer 119 och 120).

Vad ovan sägs skall icke utgöra hinder för annan att företaga transitering, returfortullning eller uppläggning å tullager eller provianteringsfrilager av nyss omförmäld vara; dock får å provianteringsfrilager upplagd sådan vara endast efter av Kungl. Maj:t för varje särskilt fall meddelat tillstånd disponeras annorledes än till fartygs proviantering i föreskriven ordning.

Vad i första stycket sägs gäller ej heller i avseende å vara, som införes i egentlig gränstrafik eller under sådana förhållanden, att tullfrihet för varan åtnjutes enligt annan bestämmelse i 5 § tulltaxeförordningen än den under s) upptagna eller enligt 6 eller 8 § samma förordning.

I avseende å införsel av socker, om vars inköp i fast räkning avtal träffats före den 2 februari 1932 och varom anmälan senast den 15 mars 1932 blivit gjord hos statens sockernämnd, skola bestämmelserna i 7 § andra stycket av kontraktet den 22 februari 1932 mellan staten och bolaget äga tillämpning.

2 §.

Bolaget förbinder sig att i kontrakt angående sockerbetsodling under år 1935 i avseende å beräkningen av betpriset intaga bland annat följande bestämmelser.

Till grund för beräkningen av betpriset lägges medelpriset å 1 kilogram krossmelis (K 5) enligt svenska sockerfabriksaktiebolagets priskurant vid försäljning till engrossister under tiden från och med den 1 mars 1935 till och med den 29 februari 1936, sedan därifrån dragits den i noteringen ingående grossistrabatten 4 procent. Det sålunda framräknade effektiva krossmelispriset utgör grundtalet för betprisberäkningen. För 100 kilogram sockerbetor med 16 procent sockerhalt utgör priset 7 gånger ovan nämnda grundtal (= grundpriset); dock att sagda grundpris icke må, med undantag som följer av bestämmelserna i 3 § andra stycket, understiga 2 kronor 25 öre.

För varje $\frac{1}{10}$ procent ökning eller minskning i medelsockerhalten röner betpriset ett tillägg eller avdrag av $\frac{1}{100}$ av grundpriset.

Utöver det betpris, som bolaget med tillämpning härav skall erlägga, betalar bolaget ett särskilt tillägg av 4 öre per 100 kilogram sockerbetor.

Dessutom åtager sig bolaget även beträffande 1935 års sockerbetsodling att lämna särskilt fraktbidrag till betodlarna enligt samma grunder som för 1931.

3 §.

Bolaget åtager sig att bestrida 8.5 procent av kostnaderna för den i 6 § omförmälda nämnden.

Vidare förbinder sig bolaget att ej låta någon betodlare ingå eller övertaga betodlingskontrakt för 1935, innehållande bestämmelse om det i 2 § angivna minimipriset av 2 kronor 25 öre eller det i nämnda paragraf omförmälda tillägget av 4 öre, med mindre betodlaren avlämnar en vederbörligen underskriven förbindelse, enligt bilagda formulär,¹ angående betarbetarlönerna 1935 och bestridande av vissa kostnader. Samtliga sådana underskrivna förbindelser skola av bolaget, på anfordran, överlämnas till den i 6 § omförmälda nämnden.

Vad betodlare enligt § 2 i förberörda förbindelse är skyldig betala skall bolaget innehålla å den odlaren tillkommande betlikviden. Sålunda innehållna belopp har bolaget att, på anfordran, redovisa till nämnden.

4 §.

Vid försäljning av socker är bolaget skyldigt att följa samma grundsatser, som hittills i detta hänseende av bolaget tillämpats för försäljning till leveransdagens pris. Bolaget skall bedriva sin verksamhet på ett lojalt sätt och så att icke annans intresse obehörigen skadas.

5 §.

Mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolags priskurantpris å krossmelis (KM) skall vara normerande för priskurantpriserna å övriga av bolaget saluförda sockersorter på så sätt, att en ökning eller minskning av priset å KM åtföljes av samma ökning eller minskning av priserna å övriga sockersorter. Priset å KM bestämmes enligt samma grunder som hittills efter läget å världsmarknaden, varvid dock gäller, att lägre pris än 30 öre per kilogram ej behöver av bolaget för sagda sockersort tillämpas.

6 §.

Bolagets verksamhet, i vad den beröres av detta kontrakt, skall vara underkastad fortlöpande kontroll av en utav Kungl. Maj:t tillsatt nämnd av tre opartiska och sakkunniga personer (statens sockernämnd).

Av bolaget fattat beslut angående priserna å socker skall ofördröjligen meddelas nämnden. Då denna finner av bolaget tillämpade priser icke stå i överensstämmelse med vad i 5 § sägs, har den att meddela bolaget detta samt, om rättelse ej ernås, själv efter det bolaget beretts tillfälle yttra sig besluta angående priserna å socker. Dylikt av nämnden fattat beslut skall omedelbart lända till efterrättelse. Det åligger bolaget att, vid anfordran, till nämnden lämna de uppgifter, som denna anser erforderliga för kontrollens utövande.

Rörande nämndens verksamhet i övrigt äger Kungl. Maj:t meddela närmare föreskrifter.

7 §.

Bolagets åtagande enligt detta kontrakt gäller under förutsättning, att inga ändringar under avtalstiden vidtagas beträffande gällande tullsatter å raffinerat eller oraffinerat socker eller å melass ävensom att ej under nämnda tid införes accis å socker.

8 §.

Detta kontrakt gäller från och med den 1 mars 1935 till och med den 29 februari 1936.

¹ Se bilaga Aa.